

Biedrība "Latvijas Mediju ētikas padome"

**Ētikas padomes atzinums
Nr.8/2025**

Rīgā, 2025. gada 9. maijā

Biedrības "Latvijas Mediju ētikas padome" (turpmāk tekstā – "Biedrība") Ētikas padome (turpmāk – "Ētikas padome") 2025. gada 16. aprīļa sēdē šādā sastāvā: Andrejs Mēters, Toms Ostrovskis, Skaidrīte Lasmane, Anda Rožukalne, Baiba Liepiņa, Guntars Līcis, Aleksandrs Mirlins, Kristers Pļešakovs, Gunta Līdaka

konstatē:

[1] Biedrības valde 2025. gada 14. februārī saņēma biedrības "Sabiedrība par atklātību – Delna" (turpmāk tekstā – "Sūdzības iesniedzējs") sūdzību par laikraksta "Ogres Vēstis Visiem" un tā portāla www.ogresvestisvisiem.lv (turpmāk tekstā – "Medijs") publikāciju "'Paristu" kampaņa par ES naudu" (turpmāk tekstā – "Publikācija"), kas publicēta 2025. gada 21. janvārī.

[2] Sūdzības iesniedzējs informē, ka Publikācija ir pausta nepatiesa un/vai nepārbaudīta informācija un norāda uz vairākiem iespējamiem pārkāpumiem:

- "Raksta virsraksts ir maldinošs. Virsrakstā apgalvots, ka politiskās kampaņas tiek finansētas par Eiropas fonda līdzekļiem. Tomēr tālāk rakstā nekur nav pamatots tas, kādas politiskās kampaņas tiek finansētas par Eiropas fondu līdzekļiem, kā arī kādu konkrētu Eiropas fondu līdzekļiem.
- Raksta sākumdaļā ir atsauce uz Sabiedrības integrācijas fonda (turpmāk – SIF) finansēto projektu "Integritātes pakti – sabiedrības iesaiste publiskā finansējuma izlietojuma uzraudzībā" (turpmāk – SIF projekts) un tam seko frāze "Galvenos faktus un secinājumus nododam arī lasītāju izvērtēšanai". Tomēr šai frāzei sekojošā informācija nav saistīta ar konkrēto SIF projektu. Piemēram, Ogres novada pilsoniskās sadarbības un attīstības biedrības dalība sarunu festivālā "Lampa" ar diskusiju "Valstspilsēta = pilsētvalsts? Kur ir pašvaldību autonomijas robežas?" nav nekādā veidā saistīta ar minēto SIF projektu. Tāpat arī Delnas 2023. gada aprīlī organizētais pikets par Ogres novada domes priekšsēdētāja Egila Helmaņa atstādināšanu no amata nav saistīts ar SIF projektu. Tādējādi raksts maldina lasītāju, liekot domāt, ka šīs aktivitātes ir savā starpā saistītas, turklāt finansētas no SIF projekta.
- Rakstā minēts, ka Delnas projektu vadītājs Jēkabs Kārlis Rasnačs ir partijas "Attīstībai/Par!" biedrs. Šī informācija nav patiesa, jo Jēkabs Kārlis Rasnačs jau kopš 2023. gada nav minētās partijas vai jebkuras citas politiskās partijas biedrs. Tādējādi šī acīmredzami ir nepatiesa, nepārbaudīta informācija.
- Rakstā norādīts, ka Inese Voika ir Delnas vadītāja. Tomēr jau kopš 2020. gada Delnas vadītāja (direktore) ir Inese Tauriņa.
- Rakstā minēts, ka Delna ir partijas "Attīstībai/Par!" biedru iecienītā biedrība. Šāds izteikums ir žurnālista subjektīvais viedoklis, kas ir pasniegts kā fakts. Lai šo informāciju pārbaudītu, žurnālistam būtu jāvērsas partijā "Attīstībai/Par!" ar lūgumu sniegt informāciju, kas ir šī partijas biedru iecienītākā biedrība. Šāda rīcība nav veikta, tāpēc šāda žurnālista viedokļa pasniegšana fakta veidā pārkāpj likumā un ētikas normās noteiktos pienākumus publicēt patiesu un pārbaudītu informāciju.

- Rakstā minēts, ka “190 000 eiro ir ievērojama summa. Ļoti iespējams, ka nozīmīga tās daļa tiks izmantota, turpinot tiešu un netiešu priekšvēlēšanu kampaņu.” Šāds apgalvojums ir ne tikai žurnālista spekulācija, bet arī nepārbaudīta informācija. Delna publicē informāciju par tās aktuālajiem projektiem mājaslapā. Tur ir atrodama arī informācija par projekta aktivitātēm, kurām tiek tērēts projekta finansējums. Tāpat Delna īsteno projektu saskaņā ar projekta finansēšanas līgumu, iesniedz regulāras atskaites projektu finansētājiem, un finansētājs nav cēlis iebildumus par projekta īstenošanas gaitu, finansējuma izlietojumu, kā arī iespējamu neatbilstību finansēšanas līgumam. Līdz ar to apgalvojums, ka SIF projekta finansējums tiek izmantots tiešu un netiešu priekšvēlēšanu kampaņām, ir nepatiess un šī informācija nav pārbaudīta.
- Raksta nobeigumā minēts, ka “ar interesi sekosim līdz tam, kā šādu Eiropas fondu naudas izlietojumu vērtēs Eiropas prokuratūra, kura šo iesniegumu ir pieņēmusi un uzsākusi pārbaudi.” Attiecībā uz šo informējam, ka Ogres novada pilsoniskās sadarbības un attīstības biedrība vērsās Eiropas prokuratūrā ar informācijas pieprasījumu, lai noskaidrotu, vai ir ierosināta šāda lieta. Prokuratūra atbildēja, ka viņi nedrīkst sniegt šādu informāciju, tādēļ nevar ne apstiprināt ne noliegt šādas lietas esamību. Tādējādi secināms, ka arī citu pušu rīcībā nevarētu būt informācija par to, ka Eiropas prokuratūrā ir ierosināta lieta par SIF projekta finansējuma izlietojumu. Līdz ar to šāds apgalvojums nav balstīts faktos vai pārbaudīts.”

[3] Sūdzības iesniedzējs skaidro, ka informācijas noskaidrošanai un faktu pārbaudei žurnālists varēja vērsties pie tā ar jautājumiem. Tomēr tas nav saņēmusi nekādus informācijas pieprasījumus vai lūgumus saistībā ar SIF projektu. Tādējādi žurnālisti nav rīkojušies godprātīgi vai izrādījuši vēlmi ievērot likumā un ētikas kodeksos noteiktos pienākumus balstīties faktos un pārbaudīt publicējamo informāciju. Sūdzības iesniedzējs uzsver, ka Biedrības Ētikas kodekss nosaka pienākums skaidri nošķirt faktus no žurnālistu viedokļiem un interpretācijas (Ētikas kodeksa 4.4. punkts), pārbaudīt faktus un izvairīties no nepārbaudītas informācijas publicēšanas (Ētikas kodeksa 4.6.1. punkts) un kopējs mediju mērķis veidot pēc iespējas objektīvāku saturu (Ētikas kodeksa 4.6. punkts).

[4] Sūdzības iesniedzējs lūdz Biedrību izvērtēt Medija rīcības atbilstību Biedrības Ētikas kodeksa normām.

[5] Atbilstoši Biedrības Statūtu 6.2. punktam Biedrības valde Sūdzību nosūtīja Medijam, aicinot izvērtēt tā rīcības atbilstību Ētikas kodeksam un sniegt Biedrībai skaidrojumu.

[6] Atbildes vēstulē Medijs uzsver, ka Biedrība jau ir sniegusi divus atzinumus par Publikāciju, skatot divu citu Publikācijā pieminētu organizāciju sūdzības, un konstatējusi Ētikas kodeksa pārkāpumus. Medijs uzskata, ka Sūdzības iesniedzēja iesniegumā izteiktie pārmēti ir identiski pārmētiem, ko ir izteikuši citi. Medijs uzskata, ka nebūtu pieļaujams atkārtoti sodīt Mediju par tiem pašiem pārkāpumiem, bet pārkāpuma konstatēšana un atzinuma publiskošana var tikt uzskatīta par sodu.

Medijs noraida visas Sūdzības iesniedzēja pretenzijas:

- Publikācijas virsraksts apgalvojuma formā laikraksta pirmajā lapā ir uzskatāms par raksta pieteikumu, tāpēc nebūtu jāuzskata, ka ar to būtu izteikts apgalvojums.
- Konkrētu Sūdzības iesniedzēja aktivitāšu, kas nav finansētas no SIF projekta, saistīšana ar SIF projektu Publikācijā ir attaisnojama, pamatojoties uz iesaistīto organizāciju sadarbību citos projektos.
- Autors rakstījis, ka J. K. Rasnačs ir konkrētas partijas biedrs, jo neesot publiski pieejamas informācijas, kas minētais cilvēks būtu izstājies no partijas.
- Pieminot saistību starp Sūdzības iesniedzēju un politiskās partijas «Kustība «Par!»» valdes locekli Inesi Voiku, publikācijas tekstā nosaucot to par Sūdzības iesniedzēja ilggadējo vadītāju, tas domājis, nevis “ši brīža vadītāju”, bet ilgo periodu, kurā I. Voika ir bijusi tiesīga pārstāvēt “Delnu” atsevišķi.
- Apgalvojums, ka Sūdzības iesniedzējs ir partijas “Attīstībai/Par!” biedru iecienītā biedrība, ir viedoklis, kurš nebūtu jāpārbauda vai jāpierāda ar faktiem, taču tas pamatojas faktos. Kā atbilstošus faktu medijs norāda, ka starp Sūdzības iesniedzēja atbalstītājiem un ziedotājiem

ir vairāki "Attīstībai/Par!" biedri/atbalstītāji, piem., Inese Voika, Vita Tērauda, Evita Goša, Aleksejs Loskutovs, Lolita Čigāne.

- Rakstā minēto: *"190 000 eiro ir ievērojama summa. Ļoti iespējams, ka nozīmīga tās daļa tiks izmantota, turpinot tiešu un netiešu priekšvēlēšanu kampaņu"* nevar uzskatīt par žurnālista spekulāciju un nepārbaudītu informāciju, jo teikumā lietotās frāzes "Ļoti iespējams" un "tiks izmantota" skaidri un nepārprotami liecinot par iespējamību, nevis faktu vai apgalvojumu. Tāpat žurnālists neesot apgalvojis, ka SIF projekta finansējums tiek izmantots tiešām un netiešām priekšvēlēšanu kampaņām, bet Sūdzības iesniedzēja publiskoto informāciju par finansējuma izlietojumu konkrētām aktivitātēm, Medijam neuzskata par pietiekami detalizētu, lai atturētos no šādiem apgalvojumiem.
- Medijs norāda, ka nav apgalvojis, ka Eiropas prokuratūrā ir ierosināta lieta, bet tikai minējis, ka tā uzsākusi pārbaudi.

[7] Biedrības valde Sūdzību, informāciju par Publikāciju un Medija atbildi nodeva izskatīšanai Biedrības Ētikas padomei atbilstoši Biedrības Statūtu 6.1.1. punktam.

Ievērojot konstatēto, Ētikas padome secina:

[8] Nedz normatīvie akti, nedz Biedrības Statūti vai Ētikas kodekss nedod tai tiesības sniegt apstākļu juridisko vērtējumu un publikācijas atbilstību likumā "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" noteiktajam. Biedrības Ētikas padome Publikāciju un Sūdzībā norādīto vērtē atbilstoši Biedrības Ētikas kodeksa nosacījumiem.

[9] Ētikas padomes pienākums ir sniegt atzinumus par publikācijās un sižetos aizskarto pušu sūdzībām, vispirms izvērtējot konkrēto pušu norādītos apstākļus un medija skaidrojumu par tiem, tad konstatējot, vai Medijs konkrētajā situācijā ir vai nav pārkāpis Ētikas kodeksu, un skaidrojot savus apsvērumus. Tāpēc Medija arguments, ka tā Publikācijā jau konstatēti Ētikas pārkāpumi saistībā ar divu citu organizāciju sūdzībām, nav pamats, lai Ētikas padome nevērtētu citas ar Publikāciju tieši skartas personas sūdzību. Sūdzībā minēti no citām sūdzībām atšķirīgi apstākļi un argumenti, savukārt līdzīgie argumenti, Ētikas padomes ieskatā, pēc to izvērtēšanas norāda uz Publikācijas vājo profesionālo kvalitāti. Tāpat Ētikas padome uzskata, ka tās atzinums, neatkarīgi no tā, vai medija darbā tiek vai netiek konstatēts Ētikas kodeksa pārkāpums, nav uzskatāms par sodu nevienai pusei, bet par līdzekli, kā aizskartajai pusei lūgt pietiekami neitrālu sava iespējamā aizskāruma izvērtējumu; savukārt medijam atzinums, vai tā materiālā ir vai nav pārkāpts Ētikas kodekss, dod iespēju izvērtēt materiālu no cita skatupunkta, izdarīt secinājumus. Katra reize, kad konstatēts Ētikas kodeksa pārkāpums, medijam dod iespēju izvērtēt materiāla tapšanas gaitu un censties turpmāk nodrošināt savas darbības atbilstību tiem profesionālās Ētikas standartiem, par ko vienojusies nozare un kurus medijs pats brīvprātīgi apņēmis ievērot.

[10] Publikācija publicēta laikraksta pirmajā lapā ar lielu virsrakstu "'Paristu" kampaņa par ES naudu", un turpināta iekšlapā, kur uz vāka izteiktais apgalvojums mīkstināts un pasniegts jautājuma formā: "Vai "paristi" finansē kampaņas no Eiropas fonda naudas?" Pirmajā lapā virsraksts ir publicēts kopā ar diagrammu, kurā nosaukti un attēloti dažādi cilvēki un organizācijas, kāda projekta finansējums, Sūdzības iesniedzēja logotips, bet Inese Voika kopā ar foto norādīta kā Sūdzības iesniedzēja vadītāja. Diagrammā iezīmētās bultiņas norāda uz iespējamām sakarībām un attiecībām. Šī informācija nebūtu uzskatāma par raksta pieteikumu, bet apzinātu centienu radīt lasītājiem iespaidu par virsrakstā izteiktā apgalvojuma patiesumu.

Tālākajā publikācijas tekstā nav sniegts pamatojums dažādiem ar Sūdzības sniedzēju Publikācijā izteiktajiem apgalvojumiem, tāpat nav veikta faktu pārbaude, prasīts Sūdzības sniedzēja viedoklis. Ētikas padome uzskata, ka pieņēmumu formas izmantošana Publikācijā neattaisno vienpusējas informācijas sniegšanu, nepamatotu apgalvojumu un nepārbaudītu faktu izplatīšanu. Ētikas padome neapšaubā Medija tiesības kritiski izvērtēt iespējamās riskus publiskā finansējuma piešķiršanā un izlietošanā, taču uzskata, ka Medijam jānodrošina publikāciju atbilstība Ētikas kodeksa principiem. Līdzīgi, kā tas bija ar divām citām Publikācijā pieminētajām organizācijām, Publikācijā nav sniegts pamatojums izteiktajām aizdomām arī par Sūdzības iesniedzēja saistību ar politisko kampaņu finansēšanu.

[11] Ievērojot secināto, Andrejs Mēters, Skaidrīte Lasmane, Anda Rožukalne, Baiba Liepiņa, Guntars Līcis, Toms Ostrovskis, Kristers Pļešakovs, Gunta Līdaka balso, ka Medijs ir pārkāpis Biedrības Ētikas kodeksa principu 4.6. Informācijas iegūšana un izmantošana. Aleksandrs Mirlins atturas.

[12] Ētikas padome piezīmē, ka atzinums ir sniegts par Publikāciju, kuras atbilstību Ētikas kodeksam Ētika padome jau vērtēja pēc divu citu aizskarto personu iesniegumiem, par kuriem sniegti atzinumi Nr. 3/2025 un Nr. 4/2025.

Ētikas padomē nolemts:

1. Medija rīcībā ir konstatēti Biedrības Ētikas kodeksa pārkāpumi.
2. Lēmumu paziņot Sūdzības iesniedzējam un Medijam.
3. Lēmumu publicēt Biedrības interneta vietnē un izplatīt informāciju par to atbilstoši Biedrības Statūtu 6.6. punkta noteikumiem.